

Motion till riksdagen 2023/24:2108

av **Jesper Skalberg Karlsson och Johan Hultberg (båda M)**

Ändamålsenlig grundlag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur regeringsformen kan omformuleras för att tillåta snabbare beslut när svenska medborgare är i fara utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Våren 2023 försämrades läget i Sudan drastiskt, när en framförhandlad vapenvila bröts och de stridigheter som utbröt orsakade hundratals dödsfall. I landet befann sig svenskar som arbetat för bland annat Utrikesdepartementet, Migrationsverket och Sida. Deras behov av evakuering blev uppenbart.

Försvarmakten i Sverige fick i uppdrag av regeringen att bistå ambassaden i Khartoum med evakuering av personer och material. Uppdraget kunde dock bara omfatta en evakuering där rätten till våld gäller vid självförsvar. Om antagonister hade förhindrat evakueringen medelst blockering hade denna kunnat omöjliggöras.

Följaktligen kallades den svenska riksdagen in för att fatta beslut. Utrikesutskottet och riksdagens kammare behandlade ärendet och gav Försvarmakten möjlighet att skicka en evakueringsstyrka om maximalt 400 man, med rätt att hämta hem svenskar och om de hindrades på vägen använda våld.

Tidslinjen för denna operation påbörjades den 15 april när öppna stridigheter utbröt i Sudan. Den 19 april fattade regeringen beslut om att Försvarmakten skulle stödja Sveriges ambassad i Khartoum med evakuering samt kunna använda våld i självförsvar. Den 22 april initierades ett utskottsinitiativ för att inskaffa ett riksdagsmandat för ett mer robust agerande. Den 23 april medgav riksdagen att regeringen fick ställa en väpnad styrka till förfogande för evakueringsinsatsen.

Med svenska mått mätt var evakueringen från Sudan ett exempel på en mycket snabb politisk process och en väl genomförd insats från Försvarmakten. Man bör samtidigt vara medveten om att den politiska processen skulle ha kunnat vara ännu

snabbare om inte regeringen hade behövt hämta ett medgivande från riksdagen. Det ter sig som att det allmänna rättsmedvetandet också medger att regeringen ska kunna agera snabbt och beslutsamt i exceptionella lägen, så som i fallet i Sudan under våren 2023, då svenska liv är i fara.

Den svenska evakueringen från Sudan var framgångsrik. Det finns dock inga garantier för att utfallet kommer att vara detsamma om liknande situationer uppstår i framtiden. Därför bör nästa grundlagsutredning lyfta upp frågan till diskussion, om huruvida det är rimligt att regeringen skall invänta godkännande från riksdagen när svenska liv är i fara utomlands. Måhända bör svenska regeringar i framtiden under liknande omständigheter kunna fatta dessa beslut utan riksdagens inblandning. Detta bör ges regeringen till känna.

Jesper Skalberg Karlsson (M)

Johan Hultberg (M)